

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۲۹ فروردین ماه ۱۳۲۳*

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون عرایض راجع به تمدید پانزده روز برای رسیدگی در مورد اتهام آقایان سهیلی و تدین
- ۳ - بقیه مذاکره در پیشنهاد راجع بآئین قسم وزراء و تصویب دو فوریت آن
- ۴ - موقع دستور جلسه آتیه - ختم جلسه

مجلس يك ساعت و سه ربع قبل از ظهر بریاست آقای امیر تیمور (نایب رئیس) تشکیل گردید

صورت مجلس روز شنبه ۲۶ فروردین ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند**

[۱ - تصویب صورت مجلس]

آصف - بلی پس از بیانات آقای نخست وزیر بنده هم

يك مختصر عرض کردم در اینجا اشاره شده است .

نایب رئیس - اصلاح میشود. آقای روحی .

روحی - عرض کنم که معمولاً آرائی که بدولت داده می

شود در صورت جلسه باید نوشته شود این نقص را بفرمائید

مرتفع کنند و ضمیمه کنند بصورت مجلس جلسه آینده که

در مجلس خوانده شود .

هاشمی - در صورت مجلس نیست ولی در صورت مشروح

هست . در صورت مجلس بنده را غایب بی اجازه نوشته اند

در صورتیکه یک ساعت و نیم از اول وقت مجلس غائب بودم

نایب رئیس - آقای قائم مقام در صورت مجلس نظری

دارید؟

رفیع - خیر قبل از دستور است

نایب رئیس - آقای دکتر شفق در صورت مجلس نظری است؟

دکتر شفق - خیر قبل از دستور عرض داشتم .

نایب رئیس - آقای اردلان

اردلان - عرض بنده هم قبل از دستور است .

نایب رئیس - آقای آصف در صورت مجلس فرمایشی

دارید؟

(مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

* عین مذاکرات مشروح بیستمین جلسه از چهاردهمین دوره قانون گذاری

اداره نند نویسی و تحریر صورت مجلس

** اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین با اجازه - آقایان : فرمند - مهندس فریور

غائبین بی اجازه - آقایان : دکتر مصدق - طهرانچی - عباس مسعودی - سیدضیاءالدین طباطبائی - دکتر ادمش - دهستانی -

مؤید قوامی - فاطمی - مجد ضیائی - نبوی

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : فولادوند - منصف

معدرت نامه هم خدمت جناب آقای عامری نایب رئیس تقدیم داشته ام.

نایب رئیس - اصلاح میشود آقای دکتر آقایان در صورت مجلس نظری دارید؟ (دکتر آقایان - خیر) آقای اسکندری.

اسکندری - آقای دکتر زادمش را در صورت مجلس غایب بدون اجازه نوشته اند در صورتیکه ایشان مریض هستند و اجازه نامه دارند خواهش میکنم اصلاح شود.

نایب رئیس - اصلاح میشود. آقای نجومی در صورت مجلس فرمایشی دارید؟

نجومی - قبل از دستور

نایب رئیس - در صورت مجلس نظری نیست (خیر) صورت مجلس تصویب شد.

۲ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون عرایض راجع به تمدید پانزده روز برای رسیدگی در مورد اتهام آقایان سهیلی و تدین

نایب رئیس - اجازه میفرمایند وارد دستور بشویم؟ گزارش از کمیسیون عرایض رسیده است که قرائت میشود: ریاست محترم مجلس شورای ملی - چون برای رسیدگی و اظهار نظر در مورد اتهام آقایان سهیلی نخست وزیر سابق و تدین وزیر کشور پیشین کمیسیون عرایض اصل اسناد و مدارک را از دفتر نخست وزیر و وزارت کشور خواسته و تا امروز صبح مدارک مزبور از طرف وزارت کشور نرسیده و بدون توجه و دقت کامل در اسناد اظهار نظر کمیسیون قیام نیست. ما در مجلس شورای ملی تصویب فرمائید که پانزده روز دیگر کمیسیون عرایض برای تقدیم گزارش خود تا تاریخ ۳۰/۱/۳۰ مهلت داشته باشد.

نایب رئیس - آقای نقابت.

نقابت - عرض کنم کمیسیون عرایض در مورد اتهام یکی از وزیران باید در ظرف مدتی که در قانون برایش معین شده تحقیقاتی بکند نتیجه را بمجلس شورای ملی اعلام کند مگر منتهی به لزوم ادامه تحقیق بود به کمیسیون دادگستری مراجعه میشود و مطابق ماده چهار رسیدگی

این مدت را برای رسیدگی بمدارك استمهال کرده ایم. **نایب رئیس** - آقایانی که با تقاضای کمیسیون عرایض راجع بتمدید پانزده روز موافقت بر خیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

۳ - بقیه مذاکره در پیشنهاد راجع بآیین قسم وزراء و تصویب دو فوریت آن

نایب رئیس - طرح پیشنهادی آقایان راجع بآیین قسم آقایان وزراء مطرح است. آقای اسکندری با فوریت مخالفید؟ **اسکندری** - بلی.

نایب رئیس - بفرمائید.

ایرج اسکندری - عرض میکنم مطالبی که فوریتش لازم است باید دلیلش هم ذکر شود بنده هیچ نمیدانم برای چه منظوری مطلبی که بعد باید رسیدگی شود و بعلاوه دولت هم گفته است که يك لایحه راجع باین موضوع خواهد آورد چه جهت دارد مطلبی را که جنبه فوریت برای مملکت ندارد مطرح کنیم بنده عقیده دارم صبر کنیم تا دولت خودش راجع باین موضوع اگر پیشنهادی دارد بفرستد به مجلس تا در اطرافش صحبت کنیم.

نایب رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - عرض کنم آقایان همه مسبوق هستند در نتیجه جریانات گذشته و عدم توجه بانجام وظیفه يك لا قیدی و رخواه و سستی در کارها پیدا شده است و متأسفانه این جریان بهیئت دولت هم سرایت کرده است (امینی - و هم مجلس) مجلس خوشبختانه آئین نامه اش مصرح است و بعد از گذشتن اعتبارنامه و کلا باید این جا قسم بخورند بکلام الله مجید که حقوق مجلس و مجلسیان را حفظ کنند ما خودمان قسم خوردیم البته عقیده بنده این است که هر کس این جا قسم خورده است وظیفه اش را انجام میدهد. اما وزرا علت این که بنده این طرح را امضا کرده ام برای استحضار خاطر آقای اسکندری توضیح میدهم. عرض کنم تصدیق میفرمائید همه شکایت از سوء جریان دولت های گذشته داشتند که اعتنا بقوانین اعتنا به افکار عمومی اعتنا بوظیفه شان نکرده اند. الآن همین مطلبی که این جا

بحث شد چند دقیقه قبل که مجلس اجازه بدهد پانزده روز دیگر هم در کارهای کمیسیون عرایض راجع بامور انتخابات فلائکس که این جا اعلام جرم شده است تمدید می شود این برای چیست؟ برای این است که کمتر توجه و دقت می شود و این به نظر بنده شایسته نبود که این جریانات بیاید توی مجلس و این مطالب پیش بیاید ما میگوئیم این وزرا باید بیایند در پشت این تریبون قسم یاد کنند که به مملکت و اصول مشروطیت و آزادی ملت خیانت نکنند يك نماینده هم همین قسم را می خورد (امینی - مگر ما به قسم عمل می کنیم آقا؟! البته عمل میکنیم، البته باید عمل کرد، اگر کسی عمل نکند برخلاف وظیفه اش و خلاف وجدانش عمل می کند ما مذهب داریم معتقدیم بقرآن قانون اساسی ما هم این را پیش بینی کرده است برای این که وزراء و کلا و مدیران هیئت عمومی جامعه اول خیانت بمشروطیت و آزادی نکنند مرحی برای این امضا کردم برای این که بیشتر از هر چیز باین اهمیت میدهم که وقتی پای آزادی و پای مشروطیت و پای حقوق ملت پیش می آید خیانت نکند چون مسائل مالی را البته قابل تعقیب است مطلع می شویم اما يك مائلی است که همه آقایان میدانند اصلاً طوری است که قابل تعقیب نیست و مجازاتی ندارد و همه آقایان اگر توجه بفرمایند در این جریانات بوده اند و میدانند بنده عقیده ام این است که امری است که ضرری ندارد و نفش هم مسلم است باین جهت بنده موافقم که این قضیه را و همین طرح پیشنهادی آقایان را که مجلس با فوریتش هم موافقت نمود تصویب و مورد موافقت واقع شود که آقایان وزراء هم بیایند پشت این تریبون و این جا قسم یاد نمایند که بعد ها برخلاف وظیفه شان و حقوق مجلس قیام و اقدامی نکنند گویا در سایر ممالک هم این قضیه معمول است بقسمی که یکی از آقایان هم این جا یادداشتی به بنده داده اند معلوم میشود که در سایر ممالک هم این رسم هست و وزراء سوگند یاد می کنند

نایب رئیس - آقایانی که با فوریت اول موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند) فوریت دوم مطرح است آقایانی که با فوریت دوم موافقت بر خیزند (اغلب قیام نمودند) تصویب شد. ماده واحده مطرح است. آقای شهاب فردوسی **شهاب فردوسی** - آقای دکتر کشاورز همکار محترم بنده آنروز تذکر دادند که قسم خوردن برای اشخاصی است که مسئولیت قانونی نداشته باشند و اعمال آنها را نشود تحت کنترل قرارداد مثلاً و کلاً اعمالشان تحت کنترل یک مقام بالاتری نیست پادشاه همینطور یاد کتر هم معمول است که وقتی میخواهند مشغول شغل طبابت بشوند و وارد کار اجتماعی بشوند این را قبلاً قسم یاد میدهند و کلای داد گستری همینطور اینها را برای این قسم میدهند که وکیل در خانه خودش اگر اتفاقاً موکلت بیسواد باشد برخلاف ووظیفه و وجدانش رفتار نکند یاد کتر وقتیکه دارد معالجه میکند با آن کسیکه تحت معالجه او قرار میگیرد برخلاف وظیفه طبابت و وجدانش عملی نکند از قبیل سقط جنین و سایر قسمتها از این جهت باید اشخاص قسم بخورند در انجام وظیفه اجتماعی که اعمالشان تحت کنترل قرار بگیرد از این قسمت که بگذریم سؤال میکنم که چه دلیل دارد که وزراء قسم بخورند ولی معاونینشان قسم نخورند اگر وزراء قسم میخورند باید معاونین آنها قسم بخورند چون معاونین هم همان وظیفه او را انجام میدهند اگر معاونین قسم بخورند چرا مدیران کل قسم نخورند همینطور تمام مدیران ادارات قسم بخورند همینطور تمام مستخدمین دولت باید قسم بخورند بعد از این قسمت با وضعیت فعلی اجتماعی ما که می بینیم هر روز کابینه ها متزلزل میشود هر روز يك کابینه می افتد کابینه دیگری می آید سر کار باز می رود و این انعکاس خوبی ندارد که هر روز يك کابینه بیاید در حضور مجلس شورای ملی قسم بخورد و بعد از یکی دو ماه از کار بیفتد و رای عدم اعتماد به شان داده شود و برود و این در خارج يك انعکاس بدی دارد یا آمدند و بتوانند وظایف خودشان را انجام بدهند و مجلس شورای ملی رای عدم اعتماد با داد چون نتوانستند وظایف

خودشان را انجام بدهند قسم خوردن يك چیز مبتدالی میشود ممکن است در این دوره چهاردهم ده تا دوازده تا کابینه بدبختانه ممکن است سر کار بیایند و بروند و ده دوازده دفعه بیایند اینجا و قسم بخورند و بعد از آن هم مجلس رای عدم اعتماد بدهد معنی این انعکاس رای عدم اعتماد در جامعه این است که باصطلاح مجلس اینطور نیست ولی در خارج اینطور است که خدای نخواسته وزراء يك کار خلافی کرده اند و باین جهت مجلس با آنها رای عدم اعتماد داده و با اینکه آمدند قسم خوردند باز نتوانستند وظایف خودشان را انجام دهند و مجلس رای عدم اعتماد با آنها داده است با این ترتیب قسم يك امر مبتدالی میشود و احترام قرآن و قسم ازین می رود و بعقیده بنده باید سطح تربیت عموم را بالا برد تا وزراء معاونین کارمندان دیگران و طبقه خودشان را انجام بدهند و بایستی که ایمان پیدا کنند (رفیع - صحیح است) بانجام وظایف اجتماعی خودشان و مائیتن و انیم با قسم خوردن این معایب و این اشکالات که در کار هست رفع کنیم (صحیح است) این معین است در عدلیه هم معمول است که تا بتوانند از حل و فصل دعادی بوسیله قسم جلو گیری میکنند ولی وقتی که چاره منحصر باین بود که هیچ راهی برای حل قضایا نبود دلیل و مدرکی نبود که قاضی بتواند رای بدهد و چاره منحصر بفرد بود آن وقت رجوع بقسم میکنند و باینوسیله متوسل می شوند و ما باید این قضایا را مراعات و ملاحظه کنیم والا موظف کردن وزراء بقسم خوردن موضوعی ندارد اگر البته وزیر نتواند وظایف خودش را انجام بدهد و بمسئولیت خودش رفتار کند مجلس شورای ملی باو رای عدم اعتماد می دهد و بوسیله رای عدم اعتماد کابینه را ساقط می کنند بعلاوه قوانینی هم داریم که می توانیم وزراء را تعقیب کنیم بنابراین بعقیده بنده هیچ لزومی ندارد که ما بوسیله این ماده واحده احترام قسم و قرآن را ازین ببریم. عرض دیگری ندارم.

نایب رئیس - آقای روحی

روحی - عرض کنم برای اطلاع خاطر نمایندگان محترم که یکوزیر ممکن است در اثر اهمال از کار بیفتد نه در

اثر خیانت ممکن است مهمل باشد و نتواند انجام وظیفه بکند و از کار بیفتد.

دکتر معاون - آنهم يك خیانتی است چرا قبول میکنند؟ **روحی** - و مجلس از او سلب اعتماد بکنند پس در این صورت سلب اعتماد مستلزم این نیست که حقیقه وزراء خیانتکار باشند تا مجلس عذر آنها را بخواهد وزیر موظف است که کار کند و هر وقت اهمال در کار خودش کرد یا وظیفه خودش را خوب انجام نداد در این صورت هم می توان گفت که اهمال و سستی در کار سبب سلب اعتماد مجلس است وزیر باید آقا در کار خودش در تمام امور مربوطه بوزارتخانه اش مراقب باشد مسئول امور اجتماعی جامعه است و باید بر طبق مصالح عمومی و اجتماعی کشور رفتار کند اگر نتوانست برود اما عقیده بنده راجع بسو گند بنده عرض میکنم این يك اصلی شده است که در مملکت پادشاه سو گند یاد میکند و کلاً در پیشگاه خدا و وجدان بکلام الله مجید قسم یاد می کنند و این یکوظیفه اخلاقی است و بنده عقیده دارم اگر کسی بایند باین مراسم باشد خودش را موظف میداند باتیاد سو گند و هیچ مانعی ندارد آقا هیچ ضرری ندارد که وزراء هم بیایند اینجا در مقابل مسئولیت خودشان قسم یاد کنند که از وظایف خودشان ذره تخطی و تجاوز نکنند بنده نظرم می آید شاید آقای بهبهانی هم یادشان باشد آقایان دیگر هم بعضی ها شاید یادشان باشد که در دوره دوم مجلس تمام رجال تمام سران سپاه تمام آهائی که متصدی امور کشور بودند آمدند و در مجلس سو گند یاد کردند که بکشور خدمت کنند و باور بفرمائید که این سو گند مؤثر هم افتاد بنده خوب بخاطر دارم مرحوم آیه الله بهبهانی آقا سید عبدالله در اینجا خیلی مراقب بودند که حتی این جمله هم ادا شود: عاهدت الله علی ذلك بعد درست یاد نمی آید نمیدانم کی بود گویا مرحوم امیر بهادر بود که نمیتوانست این جمله را بگوید باو تلقین کردند که این جمله را بگو عاهدت الله علی ذلك و او گفت عاهدت الله خاطر جمع عاهدت الله خاطر جمع و آمد از جایگاه سو گند پائین این اصل سو گند سابقه داشته

داشت و هست وقتی که وکیل سو گند یاد می کند پادشاه سو گند یاد می کند وزیر هم باید سو گند یاد کند وقتی وزیر سو گند یاد کرد معاون او هم باید سو گند یاد کند سایر اعضا هم باید سو گند یاد کنند چه مانعی دارد چه ضرری دارد که قسم یاد کنند درستکار باشند درست پیشه باشند هیچگاه برخلاف مصالح مملکت و جامعه عمل نکنند راجع بمعاونین و مدیران کل و سایرین هم که فرمودید البته بنده هم موافقم ولی قسم خوردن آنها در پیشگاه مجلس معنی ندارد ممکن است جای دیگری معین کرده و بیایند وفاداری خودشان را نسبت بمملکت قسم بخورند و بنده عرض می کنم حالا خوبست این طرح را که آقایان سی و چهار پنج نفر موافقت کرده اند بدو فوریتش هم رای داده شده است و معلوم میشود که مجلس اساساً باین طرح و این اصل موافق است مساعدت کنند که اصل ماده واحده بگذرد و این هم بر تشریفات کشور اضافه شود چه ضرر دارد و چه مانعی دارد.

نایب رئیس - آقای دکتر شفق.

دکتر شفق - بنده در طی این جلسات یکماه و یکماه و نیم اینطور دیده ام که انتقاد از اوضاع خود مجلس غالباً بضر انسان تمام میشود و وقتی آدم صحبت میکند فوراً میگویند مجلس عیبی ندارد و معصوم است و باید فقط دیگران معیوب باشند ما باید در مباحثات مسائل جزئی را از کلی تفکیک کنیم مثلاً این موضوع قسم که بنا گهان پیشنهاد شد و بفوریت آن رای دادید از مسائل جزئی است و فوریت و ضرورت ندارد یعنی از مسائل حیاتی و مهم کشور نیست که بدو فوریتش رای بدهیم و فوراً آنرا تصویب کنیم اگر من مخالف با سو گند نبودم خودم سو گند میخوردم که ابداً نظر شخصی ندارم ما ملت بواسطه عادت مزمنی که پیدا کرده ایم قسم میخوریم من قصد تحقیر یا مخالفت و اینها را ندارم و شاید بعضی از آقایان میدانند و اگر نمیدانند خدا میداند که متن متدین هستم (صحیح است) ولی دلائل قطعی دارم و این ایمان بنده است که قسم و تعمیم قسم و انتشار این عادت درست دلیل ضعف و انحطاط و بیچارگی

است (صحیح است) که اگر بنا باشد که ما قسم خوردن و قسم دادن را توسعه بدهیم بهمان ترتیبی که آقای شهاب فردوسی فرمودند این دیگر حدیث یقف ندارد یکی از بزرگترین مزایای قضائی این کشور دیوان کشور است چرا نباید دیوان کشور و اعضاء آن که آخرین مرحله امور قضائی دست آنهاست قسم نخورند؟ (جمعی از نمایندگان - آنها هم باید بخورند) پس در تمام مراحل باید قسم جزء آداب و کیش یک ملت باشد بنده که اینطور تشخیص میدهم (صحیح است) بقول آقای فرمند از لحاظ روان شناسی یک حقیقتی را عرض میکنم اگر یک ملتی تربیت شده... (آقای تجدد هم که اهل ادب و ادبیات فارسی و عربی هستند خواهش میکنند توجه بفرمایند و تصدیق خواهند فرمود) میگویم اینطور تشخیص داده ام و معتقدم ~~که~~ اگر یک ملتی برای حفظ مقلبات معنوی خودش برای اثبات درستی خودش برای نشان دادن این که در همه عمر خدمات شایانی خواهد کرد متوسل به قسم بشود آن ملت اعتبار معنوی ندارد (صحیح است) گفته اند الارواح جنود مجننه آنهائی که قسم میخورند آنهائی هستند که در عالم زر و از روز ازل این قسم را خورده اند و خیانت نمی کنند قسم که به چند کلمه نیست این آئین قسم که ما داریم یک تشریفاتی است و متأسفم که این تشریفات هنوز هم در جهان هست و حالا که این آئین در مجلس شورای ملی هم معمول است میخواهم بدون ملاحظه عرض کنم در همین جا در مورد اجرای این قسم باز تصور دیده میشود یک آدمی که میآید قسم بخورد با آداب آن که یکی از مقدس ترین آئین و رسوم ما و مردم جهان است عمل نمیشود این جارعبت احترام و ترتیب و بشئون و انتظامات و نزاکت تجلیف بجا نمیآید یک نکته دیگر که میخواستم عرض کنم بشرطیکه حمل بظواهر نفس مآیید بوجوب فقه اسلام اتیان قسم مقتضائی دارد و شما از کجا میدانید که در اینجا بتمام احوالاً قسم عمل نمیشود یکی از آن مقدمات داشتن وضو است بنده دیده ام که بعضی از آقایان با ما نشست و تمام این آئین یکی مدتی است که در مجلس است هم همین جا تشریف داشتند

قسم هم خوردند اگر ما راست میگوئیم باید بتمام جزئیات و مقدمات قسم عمل بکنیم و گرنه از تشریفات محض چه نتیجه توان گرفت تا آنوقت از دیگران توقع داشته باشیم یکی از ممالک دنیا کس قسم خوردن در آنجا عادی شده مملکت ما است کس قسم میخورند و قسم میدهند آئمه آن کشور پیامبران کتاب آسمانی همه اینها بازاری شده است در زبان مردم زن و بچه و بزرگ بصحبت شروع نمیکنند مگر این که قسم بخورند قسم وسیله نان گدایان و آبروی دروغگویان شده این ترتیب چه تأثیر اخلاقی خواهد داشت میپرسم از آقایان؟ این قسم که خوردنی نیست! اگر ما بتوانیم بهتر است برای مردم آنوقه و خواربار تهیه کنیم بخورند نه قسم و اگر هم کسی قسم خورد باید عمل کند و کار ببندد یقین بدانید اگر ما نمایندگان به سوگندی که میخوریم بدرستی و کاملاً عمل کنیم تمام کشور اصلاح میگردد، البته میدانید که در مذهب اسلام بحکم قرآن و بحکم فقه اسلام قسم مکروه است در قرآن مجید فرموده لاتجعلوا الله عرضة لایمانکم در فقه اسلام قسم صادق مکروه است تا چه رسد بدروغ ما بمکروه رسماً عمل میکنیم چه فایده دارد که وزراء هم بیایند مثل و کلاء قسم بخورند اگر عمل نیک بکنند درستکار و صاف و راست کار کنند و خیانت نکنند و بهمین ترتیب پیش بروند همان عمل بقسم است مطلبی برای انتباه و عبرت آقایان در آخر عرایض که تنها موقعی است که گیر آورده ام عرض میکنم بنده در موقع رأی دادن بیکی دو نفر از دوستانم گفتم آیه را (که از کوچکی یاد گرفته بودم و غلط هم یاد گرفته بودم) میخواهم در روی ورقه رأیم بنویسم ولو علامت دار باشد و آن این است که ان الله یأمر بالعدل والاحسان الخ یک ماه بعد از این وقعه بود در ششم ماه اسفند موقع افتتاح مجلس یک تفأل از قرآن گرفته ام این آیه که عرض کردم و در بچگی یاد گرفته بودم بلی همین آیه آمد ان الله یأمر بالعدل والاحسان و ایتاء ذی القربی و ینهی عن الفحشاء والمنکر و البغی لعنکم الذکرون آمد در تلو همان آیه آیات دیگر عبرت انگیز خواندم

که جمله مناسب تمهد ما در مجلس بود از قبیل این آیه : که در سورة نحل است و او فوا بعد الله اذا عاهدتم ولاتنقضوا الایمان بعد توکیدها خلاصه این که اگر با خدا پیمان کردید و قسم خوردید باید عمل کنید و قسم خود را نشکنید و استوار بدارید بعد خودتان باید عمل کنید پس ما الآن باید کاری بکنیم که این قسم خوردن را از زبان عامه مردم بیرون بیاوریم تا مقام و احترام قسم محفوظ ماند از آقایان استدعا میکنم این نوع قسم تشریفاتی را رسمیت ندهند و راضی نشوند تا یک دسته دیگر اشخاصی هم بیایند و قسم بخورند چون قسم خوردن و قسم دادن اخلاق و سنجیه و فکر مارا پائین آورده است (صحیح است).

نایب رئیس - آقای طوسی

طوسی - امروز و دیروز راجع بموضوع سوگند مطالب مختلفی گفته شد بنده هم خیلی رویش دقت کسب کردم فقط یک نکته را میخواهم بعرض آقایان برسانم و آن این است که شما آقایان نمایندگان محترم البته بیشتر کارتان در مجلس است و یک مسائل پوشیده و مخفی ندارید ولی آقایان وزرای محترم بسا هست که یک معاملات و یک تجزیانات مخفی در وزارتخانه هاشان داشته باشند که ما بیخبر باشیم بنابراین اگر این نقاط نظر را توجه بفرمائید اگر بدانیم و معتقد باشیم و البته هم همه معتقد هستیم بنده هم همانطور که آقای دکتر فرمودند معتقد هستم چه ضرر دارد که این را تعمیم بدهیم که دیگران هم بدانند که آقایان وزراء و دولت هم قسم میخورند و بایند بقسم است مادام که رئیس الوزرا یا وزیران خیانتی نکنند وقتی هم که از کار بر کنار شد آن دیگری هم که میآید او هم قسم بخورد پس قسم خوردن بشمار کار تشریفی است و ماها را بیشتر اطمینان میدهد که آقایان بیشتر در کارهای خودشان مراقبت و جدیت خواهند کرد سایرین هم اگر لازم باشد قسم بخورند بخورد چه مانعی دارد منتهی نه در پارلمان در جای دیگر بشکل و جور دیگر این است که استدعا میکنم کمتر در این مورد که فوریت آن هم تشریب شده است مداخله فرمایند و موضوع رأی داده بشود.

نایب رئیس - آقای اسکندری مخالفید
اسکندری - (بلی) - عرض کنم بنده مخالفم یک قسمت از مطالبی را که بنده میخواستم در این موضوع عرض کنم خوشبختانه آقای دکتر شفق با بیان منطقی و شیوا و فصیح خودشان بیان فرمودند و بنده نمیخواهم دومی بنده مطالبی را که راجع باین موضوع فرموده اند تکرار کنم ولی بنده بنده موضوع بود که میخواستم راجع باین موضوع تذکر بکنم یکی اینکه مطابق قانون مجازات عمومی قسم دروغ خوردن جرم است بنا براین هر کس قسم دروغ بخورد باید محاکمه و مجازات بشود اگر فرض کنیم که ما آمدیم و گفتیم که وزراء قسم بخورند بعد رأی عدم اعتماد دادیم بکابینه معنایش این است که آن عمل را انجام نداده است و میبایستی برویم و یکی یکی وزراء را محاکمه کنیم که شما قسم دروغ خوردید بعلاوه در هیچ قانون پارلمانی و اصول پارلمانی دنیا بهیچوجه معمول نیست که وزیر بایند و قسم بخورد چرا در ممالک فاشیستی مرسوم است و قسم میخورند مثل آلمان که بعد از آمدن هیتلر که به فورد یعنی به رهبر خودشان قسم میخورند ولی در ممالک پارلمانی در هیچ جای دنیا معمول نیست که قسم بخورند بهترین ممالک دنیا که با داده و اصول دموکراتی اداره میشود (سویس و بلژیک و آمریکا) در انگلستان قسم میخورند ما که اصول دموکراسی مان اصول مشروطیت مان بیشتر از فرانسه و ممالک لاتینی گرفته شده است شما بروید به بینید در اصول پارلمانی کدام یک از این کشورها این اصل هست این قاعده هست که وزراء بیایند و در پارلمان قسم بخورند

سیف پور فاضلی - چون فرمودید فقط در ممالک فاشیستی قسم خوردند عرض کردم در انگلستان هم که دموکراسی و مشروطه است قسم میخورند
اسکندری - مسلماً سانسکیوی که برای اجزای آن وظایفی که بمعهده وزراء معول شده است همان رأی عدم اعتماد است و هر وقت هم که خیانت کردند و بوظایف خودشان عمل نکردند بوسیله قوانین جزائی محاکمه میشوند پس قسم

سانکسیون آن عملی که شما میخواهید یعنی ضمانت اجرائی آن را که اعمالی که شما میل دارید بشود نیست و در هیچ جای دنیا هم مرسوم نیست بعلاوه آقا یقین بدانید آن کسی که بخواهد خیانت کند نه اعتنائی بقسم دارد و نه عمل بآن خواهد کرد نه بیالانتر از قسم اعتنائی کند همان طور که آقای دکتر شفق فرمودند در همین مجلس محمد علی شاه آمد و در مقابل ملت قسم خورد که به اصول مشروطیت وفادار باشد ولی رفت و همین مجلس را هم بتوپ بست اگر قسم خوردن ضمانت اجرائی

ملک مدنی - خدا هم او را بهمان روزی انداخت که دیدید (صحیح است)

اسکندری - اگر هم تصور بفرمائید که قسم يك ضمانت اجرائی کافی است حالا ببینیم محمد علی شاه چطور قسم خورد و مجلس را هم بتوپ بست بعداً هم رفت و متمذرشد که شرایط قسم در من موجود نبوده و این خوب یکعذری است که ممکن است فردا هم تمام وزراء بروند و بگویند موجبات قسم برای آنها موجود نبوده است (خنده نمایندگان). پس بنده عقیده ام این است که این قسم آقا يك مطلبی نیست که اهمیت این را داشته باشد که امروزه توجه مجلس و مردم را بآن جلب کند یا مردم ممکن است خوششان بیاید و جلب توجه بشود و این عمل چیزی نیست که بصره و صلاح این مردم باشد امریکه هیچ فایده از نظر حیات اجتماعی و سیاسی این مملکت يك نذره هم ندارد خواهش میکنم استدعا میکنم آقایان از آن صرف نظر بفرمایند و وقت مجلس را باین مذاکرات تلف نکنند این موضوع در هیچ جای دیداسابقه ندارد و ختماً هم عرض میکنم هیچ اثر وصفی ندارد ما هزار جور کار داریم حالا بیدائیم و بقید دو فوریت در این موضوع بحث کنیم که آیا قسم بخورند یا نخورند من در این موضوع خواهش میکنم آقایان کلاهتان را قاضی بکنید ببینید این کار هیچ فایده عملی برش مترتب هست اگر فایده ندارد چرا وقتتان را تلف میکنید بقوانین اساسی دنیا مراجعه بفرمائید آقا چنین چیزی هست .

سیف پور فاطمی - در قانون اساسی انگلستان .

اسکندری - انگلستان قانون اساسی ندارد روی عادات عمل میکنند از آن موقع قرون وسطی همه چیزش روی عادت بوده است آنجا را بگیرد ممالک پارلمانی دیگر را که قانون اساسی مدون و موجود دارد ببینید در کدام قانون اساسی هست که وزیر قسم بخورد تا شما نفر دومش باشید هیچ جا نگفته است بنا بر این بنده بیش از این وقت آقایان را نمیگیرم و با تذکرات مفیدی که آقای دکتر شفق فرمودند بنده تصور میکنم که موضوع حل شده است از نظر مجلس و دیگر عرضی ندارم .

نایب رئیس - پیشنهاد آقای دکتر معظمی قرائت میشود :

نقابت - بنده موافقم اجازه میفرمائید ؟

نایب رئیس - این پیشنهاد مقدم است چون راجع بدستور است . قرائت میشود .

پیشنهاد میکنم موضوع قسم از دستور خارج و مسکوت بماند .

دکتر معظمی - عرض کنم آقای دکتر شفق بیانات فوق العاده متینی فرمودند .

نقابت - ما هم خواهیم کرد از این بیانات متین .

دکتر معظمی - اجازه بدهید یکی از آقایان اینجا وسط حرف من فضولی میکنند .

نقابت - فضول تو هستی . (صدای زنگ رئیس)

دکتر معظمی - فضول تو هستی .

نایب رئیس - بفرمائید آقا حرفتان را بزنید .

دکتر معظمی - عرض کنم آقای دکتر شفق يك بیانات فوق العاده صحیحی فرمودند و بعلاوه بعضی از آقایان هم نظریات دیگری داشتند و گفتند که موضوع قدری قابل توجه است از این جهت پیشنهاد کردم موضوع مسکوت عنه بماند و بهمان دلیلی هم که آقای دکتر شفق فرمودند ما نباید این موضوع را مبتذل بکنیم و بنده هم صلاح نمیدانم که هرده روز يك مرتبه آقایان بیابند اینجا قرآن را بیاورند

و قسم یاد کنند بعد آنها که رفتند دو مرتبه از این لحاظ برای اینکه این موضوع نه رد شود و نه باقی بماند خواهش میکنم مسکوت عنه باشد .

نایب رئیس - آقای هاشمی .

هاشمی - اگر مجلس رأی بفوریت نداده بود و عده زیادی ذیل این ورقه را امضاء نکرده بودند مثلاً بنده هم با آقای دکتر موافقت میکردم ولی یکعده از آقایان در این باب صرف وقت کردند صحبت کرده اند تذکراتی داده اند باب ضررش هم مسدود است اکثریت مجلس هم تمایل دارد پس بگذارید این قسمت انجام شود بر فرض هم خدای نخواسته يك عمل نفوی کرده باشیم و يك قسمت از وقت آقایان را

تلف کرده باشیم دوباره و وقت دیگر مذاکرات در این موضوع تجدید نشود پس بگذارید همین امروز موضوع خاتمه پیدا کند .

نایب رئیس - عده برای اخذ رأی کافی نیست .

[۴ - موقع و دستور جلسه آتی - ختم جلسه]

جمعی از نمایندگان - ختم جلسه .

نایب رئیس - اگر اجازه بفرمائید جلسه را ختم کنیم جلسه آینده روز پنجشنبه سه ساعت قبل از ظهر دستور هم مطالب موجوده .

(مجلس نیمساعت بعد از ظهر ختم شد)

نایب رئیس مجلس شورای ملی - امیر تیمور